

ÖZGÜR DÜŞÜNCE VE BİLİM

- Tarih boyunca bilimsel gelişmelerin hızı, o toplumdaki **özgür düşünce ortamı** ile doğrudan bağlantılı olmuştur.
- Bilimin gelişmesi için insanların baskı altında kalmadan, fikirlerini serbestçe ifade edebilmesi ve yöneticiler tarafından desteklenmesi gerekir.

İlk Çağ'da Özgür Düşünce: İyonya ve İskenderiye İyonya Uygarlığı (MÖ VI. Yüzyıl):

- Anadolu'nun Ege kıyılarında kurulan İyonya kentleri (özellikle Miletos), ticari faaliyetler sayesinde ekonomik olarak gelişti.
- Ekonomik refah, beraberinde bilimsel gelişmeyi getirdi.
- **Thales, Anaksimandros, Anaksimenes ve Herakleitos** gibi isimler felsefe ve bilimde önemli çalışmalar yaptı.
- Dünya tarihinde ilk felsefeci kabul edilen **Thales**, Güneş tutulmasını önceden hesaplayarak haber vermiştir.

İskenderiye Kütüphanesi (MÖ III. Yüzyıl):

- Mısır'da kurulan bu araştırma merkezi ve kütüphane, Antik Çağ'ın en önemli bilgi hazinesiydi.
- Burada yaklaşık 150 bin cilt kitap ve bir milyona yakın papirüs bulunuyordu.
- Mısır'a gelen her eserin bir kopyası buraya alınırdı.

Orta Çağ'da İslam Dünyasında Bilim: Beytü'l-Hikme

- Avrupa'da özgür düşüncenin baskılandığı dönemlerde, İslam dünyası bilimin merkezi konumundaydı.

Beytü'l-Hikme (Bilgelik Evi):

- Abbasilerin başkenti Bağdat'ta kurulan bu merkez; kütüphane, çeviri merkezi ve bilim akademisi olarak hizmet verdi.
- El-Harezmi, Kindî, Benû Musa ve Câhiz gibi isimler burada yetişti. Felsefe, matematik, coğrafya ve astronomi gibi pek çok alanda araştırmalar yapıldı.
- Halife Harun Reşid ve el-Memun, bilim insanlarının en büyük koruyucusu oldular. Ancak bu büyük birikim, **1258'de Moğol ordusunun** Bağdat'ı istilası ve kütüphaneyi yakıp yıkmasıyla büyük zarar gördü.

Osmanlı'da Bilim ve Talihsiz Bir Olay Takiyüddin ve İstanbul Rasathanesi (1577):

- Takiyüddin tarafından kurulan bu rasathanede Ay, Güneş ve gezegenler üzerine çok önemli gözlemler yapıldı.
- Ancak gökyüzünü gözlemlemenin "uğursuzluk" getirdiğine dair asılsız inanışlar nedeniyle, bu modern rasathane 1580 yılında yıkıldı.

Modern Bilimin Öncüsü ve Baskılara Karşı Galileo

- Özgür düşüncenin Avrupa'da yerleşmesi kolay olmamıştır. Bunun en büyük örneği **Galileo Galilei**'dir.
- Galileo, gökyüzünü teleskopla inceleyen ve bulgularını yayımlayan ilk bilim insanıdır.
- Jüpiter'in uydularının Jüpiter etrafında döndüğünü ispatlayarak, her şeyin Dünya etrafında dönmediğini kanıtladı.
- Bu bulgular, kilisenin "Dünya merkezli evren" görüşüne aykırıydı.
- **1616 ve 1633 Engizisyon Mahkemeleri** tarafından yargılanan Galileo, görüşlerinden vazgeçmesi şartıyla cezadan kurtulsa da, "**İki Büyük Dünya Sistemi Üzerine Diyalog**" kitabından sonra ömür boyu ev hapsine mahkûm edildi.
- Galileo'nun yaşadığı bu baskılar çalışmalarını engellese de, düşünceleri Avrupa'da yayılmaya devam etti ve **Aydınlanma Çağı**'nın habercisi oldu.

Bilimin Anahtarı Özgürlüktür

- Düşünce ve ifade özgürlüğü, bilimsel gelişmelerin olmazsa olmazıdır.
- Bilim insanları; korku, kaygı veya baskı hissetmeden çalışabildikleri ortamlarda insanlığa büyük katkılar sağlamışlardır.

Unutma: Ekonomik güç ve yönetici desteği, özgür düşünce ortamıyla birleştiğinde bilimsel kalkınma gerçekleşir.